

Надзор над учесницима трговине

- Предавања -

Литература

- За припрему материје потребно је користити:
- **Уџбеник берзанског права**, аутора Небојше Јовановића, Београд, 2010. (стр.126-133)
- **Закон о тржишту капитала** (Сл. гласник РС бр. 31/2011, 112/2015, 108/2016 и 9/2020)

Надзор

Надзор у трговини хартијама од вредности представља скуп правних мера од стране државе, берзи и професионалних учесника трговине, а који има за циљ да се утврди законитост пословања како би се обезбедила стабилна трговина и правна сигурност.

Надзор

Надзор спроводи:

- ▶ држава ,
- ▶ берза и
- ▶ професионални учесници трговине.

Држава спроводи званични надзор, с тим да званични надзор у име државе може да спроводи и недржавни орган (организација) коме држава повери вршење надзора.

Незванични надзор спроводи берза и професионални учесници трговине.

Државни надзор

Државни надзор над берзом и професионалним учесницима трговине је строжи него надзор који држава спроводи над другим пословним субјектима. Разлог је високоризична делатност којом се бави берза и професионални учесници трговине хартијама од вредности јер таква делатност може да доведе до великих поремећаја финансијске стабилности.

Системи надзора

- ▶ **Амерички** (централизовани) и
 - ▶ **Немачки** (децентрализовани).
-
- ▶ У Републици Србији је прихваћен амерички (централизовани) систем надзора трговине хартијама од вредности. Орган званичног надзора је **Комисија за хартије од вредности**. Осим ње, у надзор су укључени Скупштина РС, Влада и Народна банка Србије.

Комисија за хартије од вредности

- ▶ **Комисија за хартије од вредности** је самостална и стручна организација која спроводи надзор над трговином хартијама од вредности и има јавна овлашћења.
- ▶ Она је правно лице са седиштем у Београду.
- ▶ Независна је и самостална у вршењу послова надзора, а за свој рад одговара Народној скупштини Републике Србије.

Комисија за хартије од вредности

- ▶ У спровођењу надзора Комисија за хартије од вредности спроводи управни поступак.
- ▶ Њена решења су коначна, с тим да се против њих може покренути управни спор пред Управним судом.
- ▶ Члан Комисије и запослени не може бити лично одговоран за радње које предузима у вршењу службене дужности, осим ако је реч о злој намери или злоупотреби службеног положаја (тзв. квалификовани имунитет).

Функције Комисије за хартије од вредности

- ▶ Нормативна (доноси статут и друга акта)
- ▶ Одлучивање
- ▶ Надзорна (спроводи надзор над трговином ХоВ)
- ▶ Дисциплинска (предузима управне мере према онима који повреде прописе)
- ▶ Евиденциона (води јавне регистре професионалних учесника на тржишту)
- ▶ Може покренути парнични поступак против лица ради заштите интереса инвеститора и других лица којима је повређено неко право или на праву заснован интерес

Комисија за хартије од вредности

- ▶ Комисија за хартије од вредности има пет чланова, укључујући и председника. Бира их и разрешава Народна скупштина на пет година.
- ▶ **Надзор спроводи непосредно** (у просторијама субјекта надзора) **и посредно** (анализом извештаја који достављају субјекти надзора).

Надзор који спроводи берза

- Берза спроводи надзор на основу својих прописа над својим органима, службеницима и члановима како би се обезбедило ефикасно тржиште хартија од вредности.
- **Берза** спроводи **строжи** надзор у односу на надзор који спроводи држава.
- У поступку надзора, берза контролише **берзанске исправе** (проспекте емитената, курсне листе, котиране хартије од вредности, уговоре са члановима берзе, пословне књиге) и **радње на берзи** (аукције, закључивање послова итд.).
- Мере које берза спроводи могу бити **претходне и накнадне**.